

Jan Boukal, Počátky rodu erbu půlměsíce. Rytíři z Vřesovic v pozdním středověku

237 stran s přílohami

Předkládaná práce Jana Boukala je věnována jednomu z šlechtických rodů, jejichž vzestup – a někdy i pád – je spojen s husitskými válkami a následujícími společensko-politickými změnami v Čechách. Je třeba ocenit, že autor shromáždil velké množství pramenných údajů, nejen editovaných, či digitalizovaných, ale i drobných dokumentů rozptýlených v různých archivech, včetně mimopražských. Opřel se i o celou škálu literatury, obecného i regionálního charakteru.

Podle číslování kapitol je práce sice rozdělena do 15 oddílů, ale jsou do nich započítán i úvod, závěr a seznam literatury a příloh, vlastní práce je tudíž rozdělena do 12 kapitol. První z nich je věnována přehledu pramenů, zhodnocení jejich dostupnosti a využitelnosti, druhou představuje přehled dosavadních poznatků o zkoumaném rodu.

Barvitě a podrobně Jan Boukal vykreslil především zakladatele rodu Jakoubka z Vřesovic (s. 29–96) jako jednoho z představitelů pohusitské válečné aristokracie. Popisuje jeho kariéru v husitských válkách, již vystřídala malá politická aktivita vyvážená budováním rodového majetku, jež dominuje nad veškerou Jakoubkovou činností. V tomto smyslu vyznívá i autorovo výstižné hodnocení tohoto realisticky uvažujícího šlechtice. Ohrazení se proti často opakovanému tvrzení, že po Jakoubkově smrti čekal rod brzký úpadek, Jan Boukal dokazuje v dalších kapitolách věnovaných potomkům husitského hejtmana. Po nevýrazném Janovi z Vřesovic autor představuje jeho pět synů, tj. Jakoubkových vnuků. Zajímavé jsou jejich diametrálně odlišné životní postoje a osudy – nenašlo by se srovnání? Po rozdělení majetku v roce 1467 vzniklo několik rodových větví: Kyšperští, Ilburkové (Doubravští) z Vřesovic, Kostomlatští, Brozanští, Žlutičtí, jejichž představitele Jan Boukal sleduje až do 16. století a uvádí i osoby, které emigrovaly do Saska po bitvě na Bílé hoře. Shromáždění krátkých biografí jednotlivých členů rodiny do kapitol činí však text poněkud fádní a brání plynulému výkladu. Možná by bylo lepší zvolit formu katalogu osob a v textu se více soustředit na jejich charakteristiku a hodnocení v kontextu společenských vazeb.

Záslužný je autorův pokus o postižení projevů šlechtické reprezentace rytířů z Vřesovic v pozdním středověku, nicméně si myslím, že se v této části převažuje idea nad

realitou. Poněkud nadnesené je užití pojmu *rezidenční sídla*. Ani u šlechticů tak nelze označovat všechna místa, kde někdy rodina pobývala. Rezidenční sídlo by mělo mít znaky správního centra, místa vlastní prezentace vůči okolí (péče o kostel, výstavba sídla, stabilizace úředního aparátu atd.). Podobně je to s pojmem *nekropole*, v daných případech jde většinou o rodinná pohřebiště. Tato část práce by si zasloužila hlubší analýzu a srovnání s chováním jiných, sociálně Vřesovcům blízkých rodů. Z „uspěchané“ stylistiky je patrné, že autora honil čas. Více péče věnoval rodovému erbů a jeho variantám.

V textu se objevují i některé prohřešky gramatické. Poznámky jsou zpracovány dobře, pochválit je třeba i přílohy, které obrazem doplňují text.

Předkládaná práce splňuje kritéria kladená na diplomovou práci, a proto ji ráda doporučuji k obhajobě, která by měla potvrdit kvalitu studie.

Praha 17. 5. 2015

prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc.